

POSTANOWIENIE

28 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 28 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko P. K.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie

o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej,

na skutek skargi kasacyjnej J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z 21 września 2022 r., VI Ca 438/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 21 września 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację powódki J. K. od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z 17 lutego 2022 r., którym oddalone zostało powództwo o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej przeciwko P. K..

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu odwoławczego powódka oparła na obu podstawach kasacyjnych przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy materialnoprawnej skarżąca zrzuciła naruszenie: art. 84 § 1 k.c. w zw. z art. 86 § 1 k.c., art. 23 k.r.o. i art. 23 k.r.o. w zw. z art. 27 k.r.o. oraz art. 52 § 2 zd. 2 k.r.o. W ramach podstawy procesowoprawnej powódka zarzuciła naruszenie: art. 227 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 k.p.c. w zw. art. 382 k.p.c., art. 299 k.p.c. w zw. z art. 382

k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c., art. 235² § 1 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 zd. 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 zd. 1 k.p.c. i art. 212 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 zd. 1 k.p.c.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne, które przedstawiła w formie następujących pytań:

„a) czy na małżonku proponującym współmałżonkowi w trakcie trwania małżeństwa i w braku separacji faktycznej pomiędzy małżonkami zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej wprowadzającej ustrój rozdzielności majątkowej ciąży wynikający z art. 23 k.r.i.o. i z art. 23 k.r.i.o. w zw. z art. 27 k.r.i.o. oraz z zasad współżycia społecznego obowiązek poinformowania współmałżonka przed przystąpieniem do zawarcia tej umowy majątkowej, iż małżonek proponujący zawarcie tej umowy posiada już nieślubne małoletnie dziecko, bądź też iż posiadając nieślubne małoletnie dziecko pozostaje ponadto w związku pozamałżeńskim z jego matką?

b) czy - wypadku pozytywnej odpowiedzi na pytanie z pkt a) powyżej - zaniechanie małżonka polegające na niezrealizowaniu w/w obowiązku można kwalifikować jako element podstępного wprowadzenia współmałżonka w błąd przy składaniu oświadczenia woli o zawarciu umowy majątkowej małżeńskiej wprowadzającej ustrój rozdzielności majątkowej?

c) czy w przypadku, gdy Sąd II-instancji nie prowadzi własnego postępowania dowodowego i pomija wnioski dowodowe Strony, na której spoczywa obowiązek dowodzenia, o przesłuchanie jakiegokolwiek świadka, pominięte uprzednio również przez Sąd I-instancji, zaś Sąd I-instancji na wstępie przeprowadził wyłącznie dowód z przesłuchania Stron, co powoduje, że postępowanie dowodowe ograniczone jest wyłącznie do porównania zeznań Stron i dania wiary wyłącznie twierdzeniom jednej z nich, z wyłączeniem możliwości skonfrontowania takiego stanu wiedzy z zeznaniem jakiegokolwiek zaoferowanego świadka, determinuje to wydanie przez Sąd II-instancji wyroku kasatoryjnego w warunkach art. 386 § 4 zd. 1 k.p.c.?

d) czy w przypadku, gdy w ustnym postępowaniu dowodowym na wstępie dochodzi do przesłuchania Stron i Sąd daje wiarę w całości wyłącznie jednej Stronie oraz nie

dopuszcza dowodu z przesłuchania żadnego zaoferowanego świadka, to dopuszczalne jest przyjęcie, że istota sprawy została rozpoznana, w oparciu wyłącznie o twierdzenia i zeznania Strony zainteresowanej określonym rozstrzygnięciem sprawy?

Na wypadek przyjęcia, że żaden z przedstawionych problemów nie jest istotnym zagadnieniem prawnym, skarżąca wskazała, że należy przyjąć, iż „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec podanych w jej zarzutach okoliczności, że Sąd odwoławczy, w ślad za Sądem Rejonowym nie rozpoznał istoty sprawy, zaniechał przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego, sankcjonując bezzasadne pominięcia przesłuchania jakichkolwiek świadków, co uniemożliwiło prawidłowe rozpoznanie, czy Powódka skutecznie uchyliła się od oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępu, czyniąc wszelkie oceny Sądów w tym zakresie przedwczesnymi - a jednocześnie oceny dokonane przez oba Sądy nie mogły być prawidłowe, gdyż na etapie subsumpcji odwoływały się do błędnie rozumianych przesłanek zidentyfikowanej w pozwie wady oświadczenia woli, tj. odnosiły się do braku u Powódki błędu co do treści czynności prawnej, zamiast ocenić występowanie błędu w sferze motywacyjnej, a to wobec zarzutu jego podstępnego wywołania przez proponującego rozdzielenie Pozwanego, w szczególności w drodze świadomego zaniechania poinformowania żony o jego małoletnim nieślubnym dziecku i o związku pozamałżeńskim z matką tego dziecka - wbrew obowiązкови informacyjnemu wynikającego z art. 23 k.r.i.o. i z art. 23 k.r.i.o. w zw. z art. 27 k.r.i.o. oraz z zasad współżycia społecznego, na co Powódka zaoferowała dowody m.in. z pominiętych zeznań świadków”.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają

przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sposób w jaki należy prawidłowo uzasadnić wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania był przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Skarżąca nieskutecznie powołała się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a zatem na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Uzasadnienie wniosku opartego na tej przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania wymaga sformułowania określonego, dotychczas nierozwiązanego problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym, zaprezentowania argumentacji przekonującej o istnieniu na tle tego problemu rozbieżnych ocen prawnych i świadczącej o poważnych trudnościach w jego rozwiązaniu, a ponadto wskazania, dlaczego jest ono istotne (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 12 grudnia 2013 r., IV CSK 384/13, nie publ.).

Skarżąca, uzasadniając swój wniosek, nie uwzględniła tych wymagań i nie przedstawiła jakichkolwiek argumentów prawnych, które miałyby przekonać, że w sprawie pojawił się istotny, abstrakcyjny problem prawny, budzący poważne wątpliwości i wymagający rozwiązania przez Sąd Najwyższy. Uzasadnienie to ma w istocie charakter fragmentaryczny i sprowadza się do powielenia kilku zarzutów kasacyjnych oraz postawionych wcześniej pytań, mających stanowić istotne zagadnienia prawne. Sposób sformułowania tego uzasadnienia prowadzi do jednoznacznego wniosku, że skarżąca zmierza do poddania pod osąd Sądu Najwyższego trafności rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego i do niczego więcej. Należy przypomnieć, że skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia nie służy weryfikacji prawidłowości podstawy faktycznej bądź prawnej prawomocnych orzeczeń, a rolą Sądu Najwyższego nie jest usuwanie wszystkich ewentualnych wad i uchybień kwestionowanych rozstrzygnięć. Zważyć dodatkowo należy, że pytania trzecie i czwarte zostały postawione na podstawie fałszywego założenia, że jedynym dowodem, na jakim oparły się oba Sądy w sprawie, było przesłuchanie stron, choć w rzeczywistości uwzględniono szereg dowodów, w tym zwłaszcza korespondencję mailową stron przedstawioną przez powódkę. Można dodać, że

kwestia postawiona w skardze jako pierwsza, a dotycząca ewentualnego obowiązku informowania się małżonków o ich życiu „pozamałżeńskim” została sformułowana z pominięciem kluczowych ustaleń poczynionych w sprawie, a dotyczących wiedzy powódki o niewierności jej męża od 2003 roku i braku pozytywnych zmian po jego stronie w tym zakresie. W konsekwencji nie widać związku, jaki miałyby zachodzić pomiędzy zatajeniem przez męża powódki - w zaistniałej sytuacji - informacji o jego nieślubnym dziecku, a potencjalną odmową zawarcia przez powódką umowy o rozdzielności majątkowej.

Powódka także nieskutecznie powołała się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a zatem na oczywistą zasadność skargi.

Uzasadnienie wniosku opartego na tej przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania wymaga przedstawienia argumentacji prawnej zmierzającej do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07 nie publ. i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.); przekonanie o wystąpieniu tej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu tak rozumianej „oczywistości” zasadności skargi. Uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórzenia, choćby w zmodyfikowanej postaci, podstaw kasacyjnych bądź ich uzasadnienia ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności.

Uzasadnienie wniosku powódki nie odpowiada tym wymaganiom, gdyż sprowadza się wyłącznie do skrótowego i ogólnikowego powtórzenia części postawionych w skardze zarzutów i to bez wskazania, które przepisy miałyby doznać oczywistego naruszenia. Skarżąca całkowicie zaniechała przedstawienia w skardze argumentacji prawnej, która miałaby wskazywać, że doszło do oczywistego naruszenia prawa, a zaskarżone orzeczenie jest przez to ewidentnie wadliwe.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że już wstępna analiza tych zarzutów pozwala na stwierdzenie, że nie można mówić o oczywistej zasadności

skargi. Wiążące obecnie Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. ustalenia faktyczne poczynione przez Sądy na podstawie dotychczas przeprowadzonych w sprawie dowodów (nie tylko zeznań stron), które wskazywały na świadomość powódki odnośnie do negatywnych zachowań jej męża, czyniły prowadzenie dalszych dowodów w kierunku przeciwnym oczywiście zbędnymi. Należy dodać, że skarżąca pod pozorem kwestionowania prawidłowości pominięcia części powołanych przez nią dowodów osobowych zmierza w istocie do kwestionowania oceny dotychczas przeprowadzonych dowodów i podważenia dokonanych na ich podstawie ustaleń faktycznych co jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 k.p.c.).

Na koniec warto zauważyć, że sposób, w jaki Sądy określiły na podstawie, których dowodów dochodziły do określonych ocen i ustaleń, nie przedstawiał się należycie, co oczywiście nie powinno mieć miejsca, jednak nie uniemożliwiało to ostatecznie poznania, które konkretnie dowody dały podstawę danych wniosków, a zatem wada ta nie mogła mieć istotnego wpływu na wynik sprawy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

(r.g.)